

JINDŘICH MALŠÍNSKÝ

PRINCIPÁL

JINDŘICH MALŠÍNSKÝ

PRINCIPÁL

RODINNÁ SÁGA
O HERECKÉ KOČOVNÉ SPOLEČNOSTI
ONDŘEJE ČERVÍČKA

2015

ZAR

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být přenášena
nebo reprodukována bez předchozího písemného souhlasu držitele práv.

Jindřich Malšínský

PRINCIPÁL

Sazba a obálka Dušan Žárský

První vydání v elektronické verzi

Vydal Dušan Žárský – ŽÁR, www.zar.cz

v roce 2015

ISBN 978-80-86725-76-5

MOTTO

NÁPIS NA HROBĚ ONDŘEJE ČERVÍČKA V BAVOROVĚ:

JEST VAVŘÍN TVOJÍ PODUŠKOU, JENŽ PROVÁZEL TĚ
CESTOU TRNITOU: NECHŤ SLAVNĚ DÁ TI SPÁTI,
NEŽIL'S MARNĚ PRO VLAST MÁTI.

ONDŘEJ /ANDREAS/ ČERVÍČEK

SE NARODIL 16. ČERVNA 1844 V PRAZE
A ZEMŘEL 16. ÚNORA 1928 V BAVOROVĚ

Tento román je založený na biografické a historické pravdě a je dokreslený fantazií spisovatele, vnuka Ondřeje Červíčka. Faktografie je uvedena v příloze.

Jindřich Malšínský

* * *

Co pro nás znamená divadlo? Bezpochyby záleží na osobní zkušenosti – kolik dotázaných, tolik názorů.

Osobně si myslím, že divadlo by mělo být nedílnou součástí každého z nás, i když se v dnešní době zdá, že velká většina z nás upřednostňuje jiný druh odpočinku a zábavy. Vždyť si zkusme společně rozvzpomenout, kdy jsme se naposledy rozhodli využít možnost a zhlédnout některé představení z repertoáru divadla, jež bychom jistě našli ve svém okolí?

I dnes vidíme především pozlátko úspěchu a slávy některých známých, vyvolených a společností oblíbených herců a je poněkud k zamyšlení, že se do povědomí nás diváků dostali především díky populárnosti některého z oblíbených televizních seriálů. Jen málokdy na základě svého profesionálního výkonu v některém ze svých představení, proto si myslím, že ani dnes není snadné žít výlučně divadelním chlebem. Měli bychom proto přispívat k tomu, aby divadlo vzkvétalo i v dnešní uspěchané moderní době, neboť v dobách minulých muselo si svou existenci velmi tvrdě vydobýt. To, že boj byl nakonec úspěšný, není však zásluhou naší, ale zásluhou několika obětavých, nadaných a silných jedinců, kteří se nebáli věřit v budoucnost českého divadla. Právě díky nim a jejich zarputilé vytrvalosti můžeme dnes sledovat a sklízet plody jejich úspěchu. Dbejme proto společně o to, aby se vzhledem k vytíženosti dnešní doby situace neopakovala.

Vydejme se proto společně po stopách jedné z kočovných divadelních společností, které se tolik zasloužily o budoucnost dnešního divadla. Nechme se přenést do doby, kdy byla naše krásná čeština ještě v plenkách a o její rozkvět se zasloužili nejen naši obrozenečtí velikáni, ale také obětavci a milovníci divadla, kočovníci, kteří před sebou neviděli, vlastně ani nemohli vidět, konec své cesty a úspěch svých nadějí a snů.

Jihočeský spisovatel Jindřich Malšínský je jedním z potomků menší, i když neméně významné, kočovné společnosti. On sám dnes žije

v malém městečku na jihu Čech, v prostředí, které je jako stvořené pro poklidné vzpomínání. Právě díky jeho rozhodnutí vydat se na spisovatelskou dráhu se nyní můžeme setkat s osobností jednoho z potulných kočovníků – principálem Ondřejem Červíčkem.

Na základě spisovatelových vzpomínek budeme moci společně sledovat boj, mnohdy doslova o přežití, strádání, ale také úspěchy této divadelní společnosti. Příběh, který nám autor předkládá, je výjimečný tím, že je z něj cítit nejen lidskost, ale také silná autenticita a odhodlání, které je vlastní nejen tehdejším kočovníkům, ale i všem potomkům tohoto rodu.

Jindřich Malšínský je posledním žijícím vnukem Ondřeje Červíčka, ale k jeho odkazu se hlásí i rod Hrušínských, kteří dokázali rodinnou tradici udržet, ba dokonce ji velmi úspěšně reprezentovat až do dnešních dnů.

Nechme se proto ovanout duchem letitých vzpomínek a věřme, že až se na křídlech času vrátíme zpět, pokusíme se udělat vše proto, aby pro náš národ divadlo nikdy nezaniklo.

Mgr. Lenka Lisovik

* * *

Šeptám potichu, docela tichounce, snad to na mne nikomu nepovíte, to co jsem slyšel z vyprávění mého otce. Tvrdil, že to je pravda pravdoucí a když by bylo třeba, že na to může přísahat. Jeho otec, děd a snad i praděd byli muzikanti, herci anebo obojí a žádná muzika se bez nich neobešla. Hráli na ševcovském bále, v kostele, při křtinách a pohřbech a jeden z nich hrával na kontrabas dokonce ve Stavovském divadle. Kdoví, jestli to není právě ten, o kterém píše Karel Havlíček Borovský:

*Táhli hudci k bálu,
až pan Červíček
samým kvapem ztratil
z basy kolíček,
a když přišli k viklovskému brodu,
zpozoroval tu svou velkou škodu
na stoku dvou řek.*

Možná to bylo jinak, ale s největší pravděpodobností právě tady začínají historicky doložené prameny muzikanství a herectví rodu, o kterých vám budu vyprávět.

* * *

Stanislav byl synem měšťana Stanislava Červíčka a Doroty, rozené Konvalinkové, z České Skalice. Rodiče měli na náměstí dům a patřili mezi občany, kterých si sousedé považovali a zdravili úklonou a smeknutím pokrývky hlavy.

Malý Stáňa ve škole dobře prospíval a učení mu šlo jako na drátku. Po vyučování se s kluky honil, hráli škatule, škatule hejbejte se, panáka, školku a všichni ho uznávali jako organizátora jejich her a radovánek. Na odpoledních sedánkách městských paní a dívek, s kloboučky a slušivými šatičkami, předváděl vlastní pohádku o hloupém kocourovi a chytré myšce, která ho vždycky přelstila, a pak se mu vysmála. Hlubokým hlasem skuhral jako kocour a vzápětí se pitvořil a pištěl jako neposedná myška. Pohyby napodoboval nemotorného kocoura a hned nato křepčil jako jeho neposedná a vychytralá kamarádka.

Rodiče byli nadšení ochotníci. Otec hrával milovníky a později charakterní role, matka naivky, a když přibrála na váze, hrávala nafrněné paničky, zrovna takové jaké se scházivaly na nedělních odpoledních sedánkách. Tatík zamlada hrával na housle a jeho žena, tak jak to v lepších rodinách bývalo zvykem, na citeru.

Když chlapec povyrosl, začalo se v rodině muzicírovat. Otec, s knírem a napomádovanými vlasy uprostřed hlavy rozdělenými pěšinkou, vytáhl na chodbě ze skříně housle, utřel z pouzdra lety usazený prach, přešel smyčcem přes struny, vzal ladičku s komorním – á, a začal ladit. Nejdříve strunu – a, pak v kvintách ostatní struny, potom smyčcem přešel přes struník, znovu kolíkem doladil, spokojeně pokýval hlavou a požádal manželku, aby přinesla citeru. Staník se nestačil jejich počínání divit. A což teprve, když spustili Wiegenlied od Mozarta a začali zpívat *Schlafe, mein Prinzchen, es ruhn. Schlafen und Vögelchen run...* Kluk seděl na pohovce jako přibitý a nespustil z rodičů oči.

Po skončení otec vážným hlasem pronesl své ženě: „Pozoroval jsem unsere Knabe a došel jsem k názoru, že je čas, aby se začal učit na nějaký inštrument, nejlépe na housle.“

V pondělí ráno matka vystrojila chlapce a společně s otcem se vydali ke kostelu a kolem kašny do Farní ulice k domu, odkud z dálky byl slyšet zvuk lesního rohu. Vystoupali po červotočem prolezlém dřevěném schodišti, které delší čas nevidělo vodu a kartáč, do poschodí. Otec se zaposlouchal a zaklepal na dveře, odkud se ozývala lahodná skladba připomínající myslivecké halali. Po čtyřech taktech se k lesnímu rohu přidal druhý a nádherné tóny se rozléhaly chodbou a otevřeným oknem do ulice. Lidé se zastavovali a zbožně naslouchali vznešené hudbě připomínající lovce důstojně stojící v řadě a vzdávající hold na zemi rozloženým úlovkům. Otec se nesnažil dalším zaklepáním narušit atmosféru té krásy a společně se synkem stáli jako přimrazení.

Když dlouhým tónem v pianissimu skladba skončila, ozval se z ulice potlesk a otec se znovu odvážil zaklepat a na hlasité vyzvání „Herein!“ vstoupili do třídy.

Uprostřed místnosti s několika skříněmi, dřevěnými stojany na noty, clavicembalem a spoustou dřevěných, smyčcových a žesťových nástrojů stál asi desetiletý černovlasý a kudrnatý chlapec s lesním rohem pod paží a malý, přítloustlý, plešatý učitel. S tatínkem se srdečně pozdravili, podali si ruce, navzájem se hluboce ukláněli a pedagog nabídl tatínkovi židli, která stála u okna přistrčena k masivnímu psacímu stolu v rohu učebny. Na něm byl kalamář, ořezaná a zašpičatělá brka, stoh not a zobcová flétna. Učitel pokynul chlapci, že pro dnešní den výuka skončila. Hoch vyňal z nástroje nátrubek, vypustil klapkou vodu a opatrně vložil do pouzdra vyloženého zeleným sametem. U dveří se hluboce uklonil a se slovy spánembohem odešel.

„Spánembohem,“ odpověděl učitel a dodal „Merken, üben und üben! Velice nadaný žák. Přímou od pána Boha.“ Pak se obrátil na tatínka: „Co mohu, vašnosto, udělat pro vás?“

Pan učitel Jedlička, jako většina občanů městečka, mluvil česko německy. Čeština se teprve nespěšně klubala na svět jako závan nové doby a společenského pokroku, ale zaplat' pánbůh i za to. „Vedu vám ukázat synka. Byl bych rád, kdybyste posoudil, jestli má k muzicírování talent a jaký instrument by byl nejlepší,“ oznámil pan Červíček účel své návštěvy.

„Chlapec je na svůj věk dobře rostlý. Musím vyzkoušet sluch a potom způsobilost pro nějaký ten inštrument.“ Privil pan Jedlička a přistoupil ke zkoušce sluchu. Staník musel zazpívat písničku, opakovat tóny zahrané na čembalu, vytvořit trojzvuk, zazpívat na slabiku – la pět za sebou jdoucích tónů v různých tóninách a vrátit se zpět k prvnímu. Učitel zahrál durový akord a následně mollový a chtěl vědět, čím se od sebe odlišují. Staník bez rozmyšlení vyhrkl: „To první zní vesele a to druhé smutně.“

„Bravo, bravissimo! Sluch má dobrý, dokonce velmi dobrý,“ vyhodnotil učitel první a nejdůležitější předpoklad budoucího muzicírování.

Potom si prohlédl postavení zubů, prsty na rukou a zeptal se na školní prospěch. Staník se začervenal a otec hrdě prohlásil: „Což o to, na školní zprávě měl samé jedničky a ve škole er ist einer der besten Schüler.“

„To je všechno, co potřebovat vědět, Herr Červíček. Myslím, že by se měl začít učit na housle a později na nějaký dechový nástroj.“ Pochvalná slova dodala Staníkovi odvalu a bez rozpaků prohlásil, jestli by se mohl učit na ten instrument, který ležel na desce čembala.

„Dobře ses rozhodl. Lesní roh, nebo jak my muzikanti říkáme horna, je královský nástroj,“ podotkl učitel, uchopil nástroj a zahrál královskou intrádu. Nejdříve hlasitě a pak zvuk ustupoval do piana, pianissima až jakoby v dálce zanikl.

Při loučení se pánové navzájem ukláněli a bylo vidět, že spokojenost je na obou stranách.

* * *

Po prázdninách si to malý Stanislav vykračoval s houslemi k panu Jedličkovi. Učitel měl dobrou náladu, posadil chlapce na rozviklanou židli, vzal housle, chvíli ladil a s patosem v hlase pravil: „Zavři oči, na nic nemysli a jen polouchej.“

Jeho prsty se lehce pohybovaly po hmatníku a housle tančily menuet z Mozartovy Malé noční hudby. Konec. Ticho.

„Takhle budou za několik let zpívat tvoje housle také a lidé budou poslouchat, tleskat, volat bravo a ty ve slušivém, černém obleku se zlatým lemováním a dvěma řadami ozdobných knoflíků se budeš na všechny strany uklánět a na závěr přidáš ještě jednu skladbu.“

To se chlapci líbilo a doma matce vyprávěl, jak jednou bude stát na podiu a uklánět se aplaudujícímu publiku a na jejich přání přidá jednu nebo dvě krásné melodie od Mozarta. Wolfgang Amadeus Mozart byl učitele Jedličky oblíbený skladatel a často o něm svému svěřenci vyprávěl a přehrával operní arie nebo drobné skladbičky, povídal mu, jak pětiletý hošík se svou sestrou Annou Marií, řečenou po domácku Nannerl, spolu s otcem koncertoval na šlechtických zámcích a mnohdy ho navoněné ženy s krásnými parukami mohly v objetí umačkat.

Cvičení klučíka bavilo a často ho musela matka od housliček odháňet, neboť jí neustálé vrzání lezlo na nervy.

Když necvičil, běhal s kamarády po lese a hráli si na vojáky. Doma matka spráskla ruce: „Proboha, je to možný? Seber si, špindíro, svých pět švestek a nechod' mi na oči!“ Potom zavolala manžela, který se vzpomínkou na klukovká léta pousmál, odvrátil se od po uši zabláčeného synka a přísným hlasem ho pokáral: „Jsi rozumný chlapec a děláš nám radost, a proto tě nepotrestám. Svě matce přiděláváš práci, ale kdyby se to příště opakovalo, musel bych sáhnout po rákosce.“

Chlapec si klekl na kolena, sepal ruce a pláčem přerývanými slovy prosil za odpuštění: „Maminko moje zlatá, věřte, že je mi to líto a že se budu nadále snažit vám dělat jenom radost,“ vstal a oběma rodičům políbil ruku.

Matka malého plačícího provinilce svlékla, vydrbala v dřevěných neckách a uložila do postele. Na úklid, praní a další domácí práce měla pomocníci, dcerku své sestry z nedaleké vesnice. Elsa bylo děvče pohledné, krev a mlíko, pěkně urostlá, a protože na vsi moc nápadníků neměla, sloužila u své tety, zatímco tetička vysedávala s ostatními ženami na zahradě a pomlouvala tu nebo onu, která na sezení zapo-

mněla. Ve volných chvílích vyšívala doma barevnými nitěmi květiny na ubrusy nebo štrikovala na zimu ponožky.

Za několik dní se kluci sešli u lesa a ani jeden z nich si nechtěl hrát na vojáky. „Budeme si hrát na schovávanou,“ navrhl Hans. To zase tak špatný nápad nebyl. V lese se můžeš schovat za keř, příkrčít se za pařezem, zalehnout do příkopu a příkrýt se větvemi nebo dokonce vyšplhat na strom.

Hans si na hru vyvzpomněl, a tak stál za vzrostlým smrkem a se zavřenýma očima odpočítával po desítkách do sta. Na konec hlasitě zvolal: „Před pikolou za pikolou nikdo nesmí stát. Já už jdu!“

Hra se několikrát opakovala a chlapci se u „pikoly“ střídali. Sluníčko se pomalu schovávalo za hory a poslední hru pikal za stromem Staník. Jakmile se vydal hledat poschovávané kamarády, vyrazil z nedaleké skrýše malý Kuba a utíkal k „pikole.“ Staník ho zpozoroval a rozběhl se, aby malého kamaráda předhonił. Co čert nechtěl, zakopl o pohozenou větev a natáhl se jak široký tak dlouhý. Upadl na zbytek ztrouchnivělého pařezu a z obličeje mu začala téct krev. Kluci celí vyděšení ho plačícího dovlékli domů, zabouchali na vchodové dveře a utekli v obavě, aby z toho neměli nepříjemnost. Tentokrát se zhrozila Elsa. Milostpaní odešla do města, a tak ošetření rány zbylo na ní. Chvilí pobíhala bezradně po světlici, pak jí přece jen napadlo přiložit na obličej kapesník a bratrance utěšovat, že to nic není a než se ožení, bude všechno v pořádku. Když se matka vrátila, nejprve se zlobila, ale když viděla stále krvácející ránu, poslala Elsu na náměstí pro doktora.

Byl večer a doktor Etzler po opakovaném zabouchání na domovní dveře šel otevřít. Nejdříve myslel, že se něco stalo děvčeti, ale ta mu přes srdceryvný pláč vypověděla, co se přihodilo malému Stanislavovi a že milostpaní prosí, aby rychle přišel krvácejícího chlapce ošetřit. Rána sem, rána tam, pomyslel si doktor. To kdybych měl chodit ke každému klukovi, který v lese upadne, tak bych se uchodil a na to už taky nemám léta. Přesto si na chodbě oblékl připravený kabát, nasadil kloboúk, uchopil černý kufřík a společně s Elsou se vydal k domu pana Červíčka. Děvče pospíchalo, a tak mu nezbylo nic jiného, než také

přidat do kroku. Když se podíval na stále vzlykajícího hocha a pobledlou matku, odkryl zakrvácený šátek z rány, zamračil se, nazvedl husté obočí a otevřel kuřík, vyňal vatu, desinfekci, jehlu, nit a do válečku smotaný pás bílé látky. „Milostpaní, tak to budu muset sešít.“

Milostpaní začala naříkat, dovolávala se všech svatých a lomila rukama. Pan doktor vyčistil ránu, desinfikoval jehlu s navlečenou nití a přitom uklidňoval matku a stále plačící děvče. Stačily tři stehy, načež si utřel z čela pot a posadil se za stůl. Bolestí hlasitě křičící hoch se utišil, Elsa si utřela slzy a paní Červíčková přichystala panu doktorovi pohoštění. Ten se nedal pobízet a pustil se do na plátky nakrájené tláčanky s octem, cibulí a chlebem a přiřukl si s paní domácí kontušovkou na zdraví. „Chlapec při vši smůle měl velké štěstí,“ pravil a utřel si ústa kapesníkem. „Stačil kousek a přišel o oko. Teď už to bude dobré, ale malá jizva po šití mu pod okem zůstane. A kdepak se, milostivá, zdržel pan manžel?“

„To víte, nejdříve práce a potom rodina. Udržet si postavení není dnes snadné. Pane doktore, zítra se přijde s vámi vyrovnat.“

„Není třeba pospíchat, vždyť se léta známe a já jsem kdykoliv připraven vám pomoci, kdyby, nedej bože, se zase někomu něco přihodilo.“ Políbil milostpaní ruku, zamával Else, která se trochu zarděla a vyprovodila pana doktora ke dveřím, kde mu předala od paní balíček s výslužkou.

Staník spal a ráno se sháněl po něčem dobrém do žaludku. „Děkuji ti, bože, jak má chuť k jídlu, tak to bude dobré,“ pokřičovala se matka a na přání maroda připravila krupicovou kaši s kakaem a máslem. Za několik dní dovedla Elsa chlapce k panu doktorovi, aby vytáhl z rány stehy a rozhodl, jestli může jít do školy. Trochu se bál, ale před dívkou se tvářil hrdinně.

Lékař ho pochválil a jeho odvahu odměnil ještě týdnem rekonvalescence, aby se do rány nedostala infekce. Staník v duchu zajásal, ale posléze si doma přiznal, že ve škole mezi spolužáky by to bylo lepší. Po týdnu si ho kluci ve třídě zvědavě prohlíželi, protože šití rány je úplně něco jiného než látání děravých kalhot. Celkovou situaci zhod-

notili slovy, že je to už docela dobré a mentorsky přidali, tak jak to slýchávali od rodičů, aby si příště dával větší pozor.

Pan učitel Jedlička přivítal svého žáka fanfárou na lesní roh a cukr-kandlem, který měl připraven na stolku, prý pro strejčka Příhodu, na květy ozdobeném porcelánovém talířku s vlnitým, zlatem zdobeným okrajem, hned vedle kalamáře. Žáci a sousedé věděli své. Pan učitel rád pojedl slané i sladké, popil a v hospodě ještě než usedl, šenkýř čepoval holbu pěnivého moku, která ten večer nebyla poslední. Jedlička byl řadu let vdovec a veškerá jeho činnost spočívala v muzicírování a v konzumaci dobrot z vepříka, kterého tak jako většina občanů městečka choval na dvorku v chlívků. Denně sledoval, jak přibývá a o zabíjačce ho řezník Machura napomínal, aby přestal ochutnávat, jinak praskne a jeho kamarádi mu zahrají Zasviť mi, ty slunko zlaté, na poslední z vlasti krok. Machura byl jeho kamarád, v dechovce hrál na heligon, a tak si mohl dovolit nějaké to ostřejší slovo.

Jedlička se šel do kuchyně na hodinku natáhnout na oتمان, ale vůně mu nedala, aby nevstal a šel zkontrolovat, jestli prejt je správně ochucen, ale nahlas si to nedovolil říct. Řezník měl dobré jméno nejen ve Skalici, ale v širokém okolí. Navíc v čas zabíjaček nosili žáci svému učiteli výslužky, a tak není divu, že nemohl v pase dopnout kalhoty.

* * *

V České Skalici měli starostu, písaře a strážníka. Ten se přísně tvářil a jeho důležitost byla patrna na první podívání. Kluci ho z dálky uctivě zdravili a pokud možno se mu vyhýbali. Stačilo, aby se na ně podíval, zahrozil prstem a bylo po nepravostech, které měli v úmyslu. K dobrému chování je vedli rodiče a pro starší sourozence to byla jedna z možností, jak jim ukázat své postavení v rodině.

Malý Stanislav chodil do obecné a pan učitel Hans Süß, alias Jan Sladký, vedl své školáčky k lásce k vlasti, k hudbě a v tomto duchu s nimi připravoval školní besídky pro rodiče. Pro své svěřence psal české říkanky, verše a básničky o zvířátkách a pro větší žáky o krásách

české země. A nejen to. Mladý pedagog hrál na housle a v kostele na varhany. Se znalostí hudební harmonie skládal dětem písničky, se kterými vystupovaly na besídkách v sále místní hospody.

Při jednom vystoupení, když Staník doprovázel hrou na housle zpěv školáků, mu praskla struna. Chlapec zůstal stát jako opařený, začal natahovat moldánky a bezradně se rozhlížel po svém učiteli. Ten okamžitě vyběhl ze zákulisí na jeviště a podal mu svoje housle, které měl připravené k doprovodu sólového zpěvu žáků vyšších tříd. Byly o něco větší, ale to malému muzikantovi nevadilo.

* * *

Stanislavovi bylo dvanáct, samá ruka a samá noha a pan Jedlička usoudil, že nastal čas s učením na dechový nástroj. Po skončení hodiny mu své rozhodnutí sdělil a čekal, jak se chlapec zachová. Myslel si, že pro jiné klukovské záliby a možná i pokukování po děvčatech na to určitě zapomněl. Staník však poslední dobou na nic jiného nemyslel než na hornu, a jak bude se svým učitelem dvojhlasně vítat císaře pána, který se u nich ve městě zastaví na pivo a buřty s cibulí, až pojedje kontrolovat, jestli je v tomto koutě císařství všechno v pořádku.

Mladý muzikant zavýskal, vyskočil a vrhl se na svého zakulaceného mistra, který se zapotácel, div nespádl. Druhý den přišel do třídy otec, aby dojednal podrobnosti. Po vzájemném uklánění a podávání rukou položil na stůl výslužku a láhev pravé domácí medoviny. Pan Jedlička měl mezi muzikanty známosti a odcházejícímu slíbil, že se pozeptá po nějakém starším instrumentu, který bude pro začátek stačit. Svůj slib splnil a Stanislav Červíček mladší se začal seznamovat se zcela odlišným hudebním nástrojem. Zpočátku mu to moc nešlo a doma při vyluzování tónu se ozývaly jen pazvuky a bučení. Maminka při jeho pokusech odcházela, otec ho pobuzoval, ale nakonec se také radši vzdálil se slovy, že kdyby to věděl, co bude muset přetrpět, rozhodně by s hraním nesouhlasil.

Po nějakém čase se přece jen podařilo vyloudit slušný zvuk, ale prvotní nadšení brzy vyprchalo. Také pan učitel Jedlička poznal, že hra na dechový nástroj nepřináší chlapci takové potěšení jako hra na housle a souhlasil s otcem, aby výuku přerušili. Stáňa se s neúspěchem hry svěřil panu učiteli Sladkému. Ten se usmál a vyprávěl mu, jak se také začal učit na trubku, ale brzy poznal, že k tomu nemá nadání. „Snažil jsem se, ale když rodiče viděli, jak se trápím, do učení mě nenutili a s troubením jsem skončil.“ Načež si sedl ke clavicembalu a hrál.

Stáňa poslouchal a zdálo se mu, že hudba, kterou předtím nikdy neslyšel, mu něco připomíná. Učitel skončil a chlapec se stydlivě zeptal, jestli to nebyl Mozart. „Uhodl jsi. Jeho hudba je něžné pohlázení, polibek matky na čelo dítěte, objetí muže a ženy, klid, pohoda, taneční rej a smutek zároveň. Mozart byl umělec a uličník, nelítostné zrcadlo doby, ve které žil.“

Stanislav i po ukončení školy často navštěvoval učitele. Mohl si zabrnkat na cembalo a v kostele stával na kruchtě u varhan a na pokyn varhaníka obrátil list. Později sledoval notový zápis a list otočil, aniž byl upozorněn.

* * *

Léta ubíhala, z chlapce se stal jinoch a rodiče přemýšleli co dál. Učitel Jedlička doporučoval, aby se věnoval houslím na německé konzervatoři v Praze, Sladký se přimlouval za piaristické gymnázium, které kdysi také navštěvoval, kde získá všeobecné znalosti potřebné ke zvolenému zaměstnání. Nabídl se, že napíše svému příteli ze studií a požádá ho o podrobnější informace, možnosti studia a levného ubytování. Na odpověď nemusel dlouho čekat. Kamarád mu obratem odepsal, že o školu je velký zájem, a proto se přestěhovala z nevyhovujících prostor z Celetné do Panské ulice. Piaristi rozšířili původní tříletou výuku o další studium matematiky, účetnictví a přírodní vědy. K přihlášce nebude na škodu uvést hudební průpravu, protože piaristé jsou hudbymilovní a není jediného, který by nehrál na nějaký hudební nástroj.